

نگاهی به وضعیت بازار مواد مخدر در ایران و سایر کشورها (۲۰۰۱-۲۰۰۰م)

دکتر علیرضا جزایری*

امروزه تجارت مواد مخدر و سوء استفاده از آن یکی از اساسی‌ترین چالش‌های سیاسی، اقتصادی، بهداشتی، فرهنگی، خانوادگی و... در همه جوامع می‌باشد. علیرغم همه پیشرفت‌های تکنولوژیکی و فرهنگی ظاهراً علاقه تولیدکنندگان، توزیع‌کنندگان و مصرف‌کنندگان در سطوح مختلف سنی، اجتماعی و فرهنگی به مواد مخدر نسبتاً زیاد است.

رفع این معضل پیچیده چند وجهی و عمیق اجتماعی به آسانی امکان‌پذیر نمی‌باشد. آمارهای جهانی نشان می‌دهد که علیرغم تمامی فعالیت‌های آگاهسازی، پیشگیری، درمان و توانبخشی، گستره استفاده از مواد رو به افزایش است. در حدی که امنیت سیاسی اقتصادی و اجتماعی بسیاری از کشورهای جهان را به خطر انداخته است. گزارش‌های جهانی در مورد بازار سوء مصرف مواد، حکایت از آن دارد که یک راه حل مطلوب و ایده‌آل که بتوان آن را به عنوان نسخه برای همگان به کار برد، وجود ندارد. اما مهم آن است که اطلاعات روزآمد و در دسترس متخصصان و برنامه‌ریزان در سطوح منطقه‌ای و بین‌المللی قرار گیرد تا بتوان در برنامه‌ریزی‌های صحیح و اصولی از آنها استفاده نمود.

مقاله حاضر بررسی دو گزارش جهانی بازار مواد مخدر از دیدگاه‌های مختلف اقتصادی، نظامی، بازار مصرف و... می‌باشد که به وسیله دفتر کنترل مواد مخدر سازمان ملل تهیه گردیده است و جهت همکاری‌های بین‌المللی در اختیار دست‌اندرکاران قرار داده شده است.

* - روانشناس بالینی و عضو هیئت علمی دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

مقدمه

بشر امروز با سرعتی شگفت‌انگیز به سوی صنعت، تکنولوژی و پیشرفت در همه زمینه‌ها حرکت می‌کند. این پیشرفت هر چند در ذات خود مثبت و مایه خرسندی است، اما از حل بعضی از مسائل بشری مانند خشونت و مهمتر از آن سوء مصرف و قاچاق مواد مخدر که به یکی از پیچیده‌ترین معضلات جامعه بشری تبدیل شده، بازمانده است. متأسفانه با پیشرفت جوامع، شبکه‌های قاچاق و توزیع مواد مخدر نیز پیچیده‌تر شده‌اند و این پیچیدگی نیازمند روش‌های مبارزه و پیشگیری علمی، پیچیده و نوین می‌باشد؛ اگر چه بی انصافی است بگویم جوامع امروزی در حل این مشکل کاملاً ناموفق بوده‌اند. یادآوری نمونه‌هایی از این موفقیت‌نشان می‌دهد که چگونه استفاده از شیوه‌های عملی و راهبردی می‌تواند چشم انداز آینده دنیا را در حل این معضل روشن‌تر کند.

- به دنبال اجرای برنامه ۱۵ ساله ریشه‌کنی، تولید تریاک در پاکستان تقریباً از بین رفته است و در سال ۲۰۰۰ در پاکستان، تریاک دیده نشده است.
- بولیوی هم زمان با آغاز «طرح ملی» خود در سال ۱۹۹۷، مناطق تحت کشت غیر قانونی کوکا را طی سه سال در حدود ۷۸ درصد کاهش داده است.
- تولید کوکا در پرو که در دهه ۸۰ افزایش بی سابقه‌ای داشته است، از سال ۱۹۹۲، با کاهش ناگهانی ۵۰ درصد ذخایر جهانی کوکائین روبه‌رو بوده است.
- کشت خشخاش در لائوس، سومین تولیدکننده بزرگ جهان، به دنبال توافق رئیس جمهور و مدیر اجرایی دفتر پیشگیری از جرائم و کنترل مواد مخدر (ODCCP^(۱)) کاهش چشمگیری داشته است.
- طی سالهای دهه ۹۰، کشت خشخاش در ویتنام حدود ۹۰ درصد کاهش داشته است.
- به دنبال حمایت قاطع جوامع بین‌المللی از برنامه‌های بین‌المللی کنترل مواد مخدر سازمان

1- Office for Drug Control and Crime Prevention.

ملل (UNDCP*) که از بخشهای ODCCP می‌باشد، تولید تریاک در تایلند کاهش یافته است.

- مناطق جهانی تحت کشت خشخاش از سال ۱۹۸۸، در پایین‌ترین سطح خویش قرار گرفته‌اند. این میزان در سال ۱۹۹۹، ۱۷ درصد پایین‌تر از سال ۱۹۹۰ بوده است. به همین ترتیب، مناطق تحت کشت کوکا نیز در سال ۱۹۸۷، در پایین‌ترین سطح خویش قرار داشته است که این رقم در سال ۱۹۹۹، ۱۴ درصد پایین‌تر از سال ۱۹۹۰ بوده است.

- تاریخچه تأثیر مواد مخدر غیر قانونی بر اقتصاد کشورهای مهم تولیدکننده، نشان دهنده کاهش مسلم این تولید است؛ اگر چه حتی در کشورهایی که سطح تولید همچنان بالا باقی مانده، در آمد ناخالص ملی (GNP) و مواد مخدر، از اواسط دهه ۸۰ در حدود ۷ درصد کاهش داشته است.

- در حالی که مصرف مواد مخدر مهمترین معضل دهه ۹۰ بوده است، مصرف آن در کشورهای توسعه یافته ثابت باقی مانده و یا کاهش یافته است. در مقایسه با دهه گذشته، سوء مصرف کوکائین در شمال آمریکا کاهش یافته و سوء مصرف هروئین در اروپای غربی ثابت مانده است.

- چین که سالها تولیدکننده و مصرف‌کننده تریاک بوده است، در سالهای ۱۹۴۹ و ۱۹۵۴ در ریشه کنی خشخاش و جلوگیری از جرائم سازمان یافته موفق بوده است. چین در حدود ۲۰ میلیون معتاد به تریاک داشته است، این در حالی است که امروزه در سراسر جهان ۱۴ میلیون معتاد به تریاک وجود دارد. اقدامات موفقیت‌آمیز چین در زمینه مبارزه با کشت تریاک با همراهی کشورهای همسایه، از جمله هند، در کنترل تولید تریاک شهره است.

- هند با آغاز استراتژی کنترل مواد مخدر در اواخر دهه ۴۰، سرانجام بعد از ده سال، تولید تریاک را کاملاً کنترل کرده است. در آن زمان هند بعد از استرالیا، دومین صادرکننده مواد افیونی در جهان بود که از محصولات خشخاش آن، ذخایر جهانی مرفین تأمین می‌گردید.

* United Nation Drug Control Program.

- ترکیه نیز دومین کشوری است که همانند هند از زمان تغییر گرایش تولید تریاک به تولید ساقه گیاه خشخاش، در اوائل دهه ۷۰، صادرات تریاک خود را کاهش داده و آن را تحت کنترل درآورده است.

این نمونه‌ها نشان می‌دهد که با عزم ملی، استفاده از شیوه‌های روزآمد و طرحهای علمی می‌توان با پدیده مواد مخدر و سوء مصرف آن مقابله کرد.

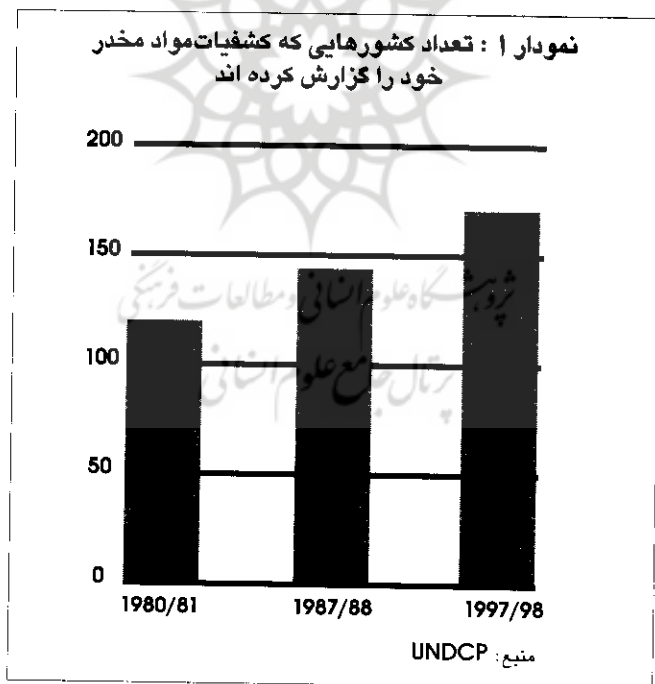
وضعیت مواد مخدر در جهان و ایران

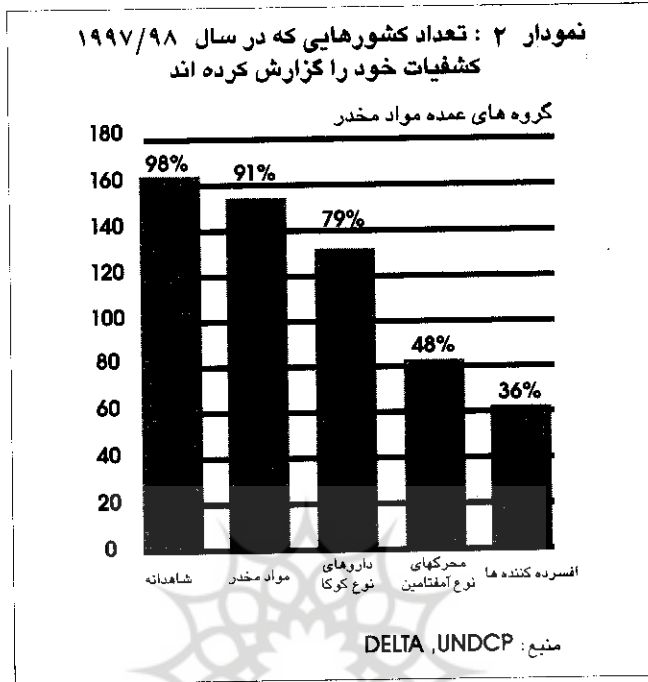
ایران نیز از سال ۱۹۷۹ به بعد، تولید تریاک را غیر قانونی و ممنوع کرده است. همسایگی با کشور افغانستان، عامل افزایش شمار معتادان به هروئین در داخل کشور است. بخش اعظم مواد مخدر ورودی به ایران، از طریق ترکیه، به مقصد غرب و کشورهای اروپای غربی قاچاق می‌گردد. سهم ایران از کشفیات جهانی هروئین و مرفین از ۹ درصد در سال ۸۸-۱۹۸۷، به ۴۲ درصد در سال ۹۸-۱۹۹۷ افزایش یافت. در مقایسه با امکانات و تجهیزات پیشرفته قاچاقچیان مرزی، نیروهای ایرانی اغلب بی سلاح هستند. دفتر برنامه کنترل مواد سازمان ملل متحد به دنبال یافتن راههای عملی حمایت از تهران در خصوص این موضوع پر اهمیت است. با توجه به اهمیت این موضوع، پروژه تسهیل همکاریهای تکنیکی در زمینه کاهش تقاضا و کنترل مرزها برنامه‌ریزی شده است.

کشفیات

کشفیات مواد مخدر و آمار مربوط به آن، در دسترس‌ترین و بهترین شاخص و مدرک برای عرضه مواد مخدر غیر قانونی است که از ابتدای قرن بیستم به وسیله سازمان ملل متحد جمع آوری شده است. از آمار کشفیات می‌توان برای تعیین وسعت جهانی قاچاق مواد مخدر استفاده کرد. در سال ۸۱-۱۹۸۰، ۱۲۰ کشور آمار کشفیاتشان را ارائه داده‌اند. این رقم در سال‌های ۸۸-۱۹۸۷، به ۱۴۴ کشور و در دهه بعدی به ۱۷۰ کشور افزایش یافت (نمودار ۱). با وجود اینکه در این مدت بر تعداد کل کشورهایی که آمارشان را ارائه کرده‌اند، افزوده شده است، اما هنوز

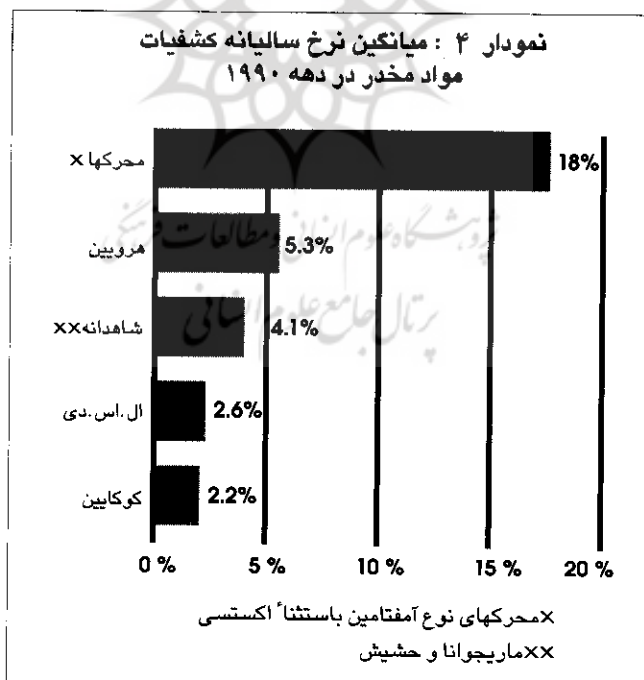
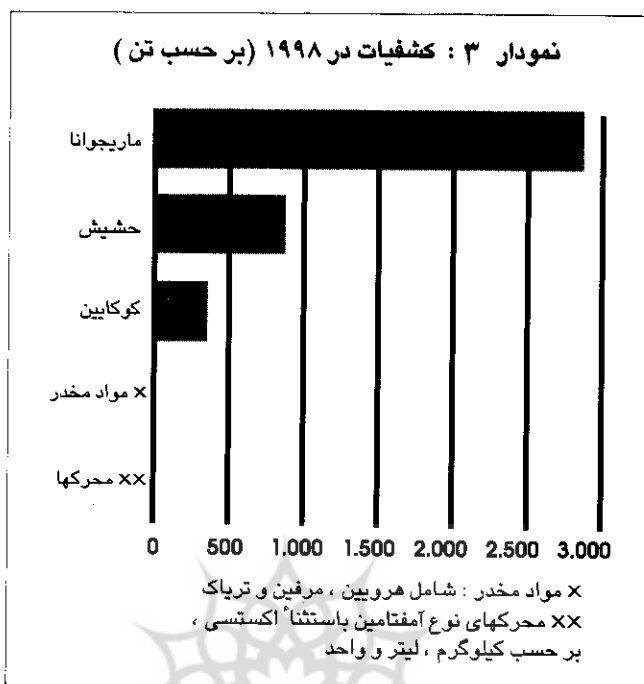
به نظر نمی‌رسد که به قاچاق مواد مخدر، به دید یک معضل جهانی نگاه شود. هروئین و کوکائین مهمترین مواد مخدر غیر قانونی و جهانی در زمینه درمان، مصرف بیش از حد، ناراحتی‌های روانی مرتبط با مواد مخدر، درگیری با جرائم سازمان یافته و خشونت‌های مرتبط با مواد مخدر و از جمله خشونت بر ضد کشورها می‌باشند. با این حال، حشیش همچنان گسترده‌ترین ماده مخدر مصرفی در سطح جهان است. نمودار شماره ۱ نشان می‌دهد که ۹۸ درصد کل کشورها و مناطقی که در سال ۹۸-۱۹۹۷ کشفیات داشته‌اند، مقادیری حشیش نیز کشف کرده‌اند که در مقایسه با کشفیات مواد افیونی (۹۱ درصد)، محرک‌های نوع کوکا (۷۹ درصد)، محرک‌های نوع آمفتامین (۴۸ درصد) که شامل اکستیزی نیز می‌شود، مواد سستی‌زا بسیار بیشتر می‌باشد. قاچاق LSD (۲۹ درصد) و متاکالون (۱۲ درصد) تنها معدودی از کشورها را شامل می‌شود و در نمودار نیامده است.

آمار کشفیات، مدارکی در زمینه وسعت قاچاق مواد مخدر ارائه می دهد. کشورهای عضو در سال ۱۹۹۸، ۹۶۳۰۰۰ مورد کشفیات مواد مخدر را گزارش کرده اند که بیش از نیمی از این گزارش ها به کشفیات حشیش مربوط است. به علاوه حشیش از نظر حجم نیز بزرگترین ماده مخدر غیر قانونی است که قاچاق می شود.

گیاه شاهدانه حجیم تر از صمغ شاهدانه است (نمودار ۳). این واقعیت که حشیش بیشترین ماده مخدر مصرف شده در سطح جهان است، به فهم این نمودارها کمک می کند. حجم کوکائین قاچاق شده در سطح بین المللی بسیار بیشتر از هروئین می باشد. در سال ۱۹۹۸، ظرفیت کل تولید کوکائین ۸۲ تن و هروئین ۴۳۵ تن بوده است. با این حال میزان کشفیات با ضریب تولید برابر نیست. در سال ۱۹۹۸، ۳۸۰ تن کوکائین در مقایسه با ۷۵ تن مواد افیونی، کشف شده است. از نظر تولید، میزان تولید کوکائین دو برابر مواد افیونی بوده است.

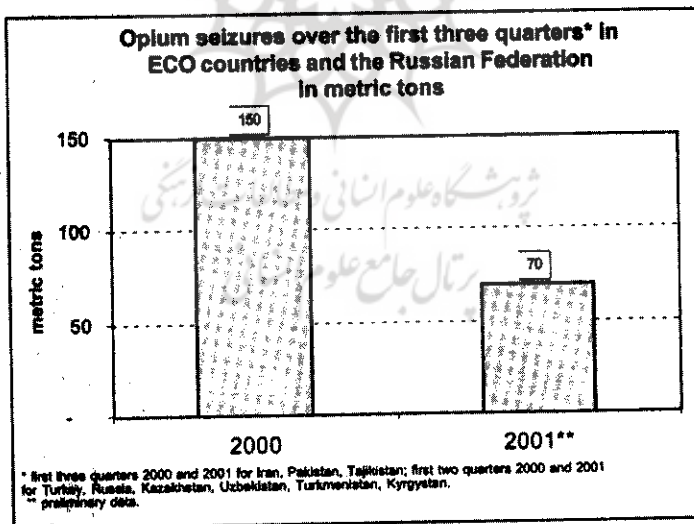

از نظر کشفیات، این مقدار ۵ برابر بیشتر می‌باشد. عرضه و تقاضای کوکائین از نظر جغرافیایی بسیار محدود است و در محموله‌های بزرگ به وسیله کامیون قاچاق می‌گردد. به این ترتیب در سال ۱۹۹۸، میزان متوسط کوکائین کشف شده، ۱۱ برابر بیشتر از میزان کشفیات هروئین بوده است. کشفیات مربوط به محرکهای نوع آمفتامین (AST) به دلیل اینکه اغلب در داخل و یا نزدیک محل‌های مصرف تولید می‌شود و به مقصدهای طولانی قاچاق نمی‌شوند و ممنوعیت چندانی هم ندارند، در آمار کشفیات گنجانده نشده‌اند.

ایران، ترکمنستان، ازبکستان، ترکیه، فدراسیون روسیه و قرقیزستان افت و کاهش میزان کشف مواد مخدر را در سال ۲۰۰۱ گزارش کردند. پاکستان، تاجیکستان و به مقدار کمتر قزاقستان از این روند منطقه‌ای مستثنی بوده‌اند. یکی از دلایل این کاهش میزان کشف می‌تواند افت تولید تریاک در افغانستان و کاهش میزان ترانزیت آن باشد. به نمودار ۵ و ۶ توجه کنید.

نمودار ۵: مقایسه میزان کشفیات مواد مخدر در کشورهای ایران، روسیه، قزاقستان،

ازبکستان و پاکستان

نمودار ۶: مقایسه میزان کشفیات هروئین در کشورهای ایران، روسیه، قزاقستان، ازبکستان و

پاکستان

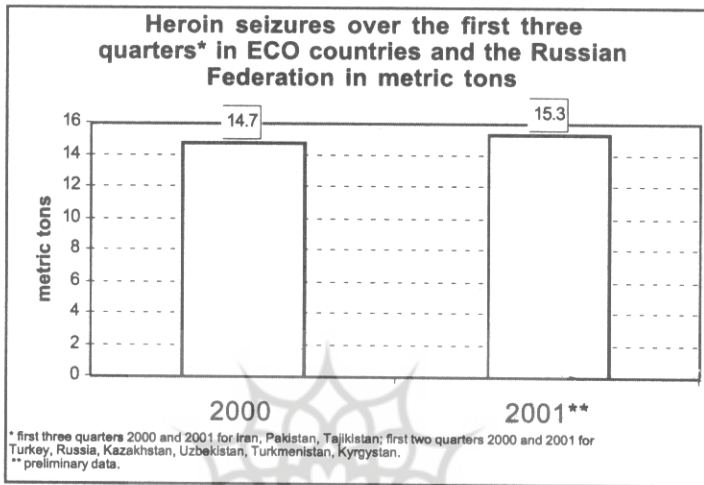
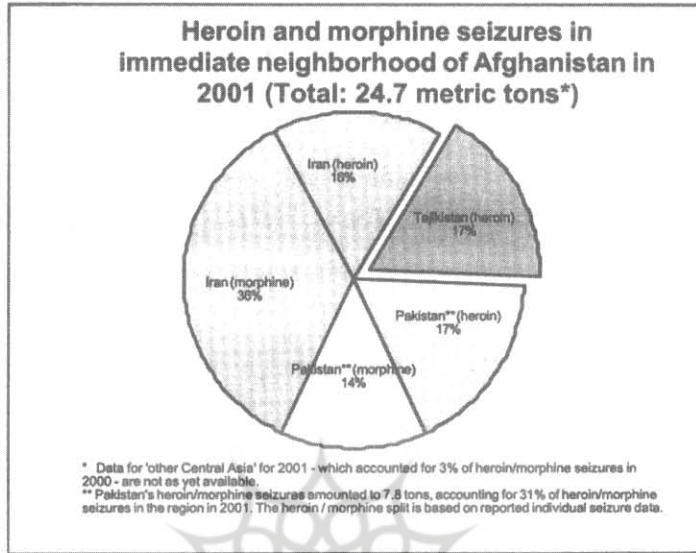

Figure 7
Source: UNDCP, DELTA.

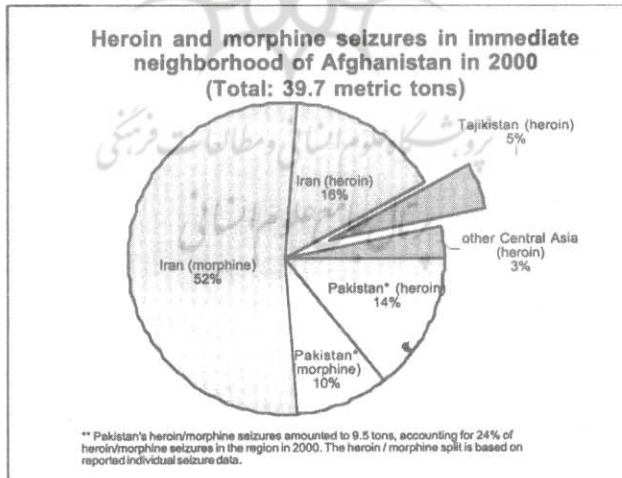
ایران، پاکستان و تاجیکستان ۱۹ تن هروئین در سال ۲۰۰۰ کشف کردند؛ یعنی ۶۸ درصد هروئین کشف شده در منطقه (کشورهای عضو ECO و روسیه). اگر مرفین را هم به این فهرست اضافه کنیم، این سه کشور ۷۸ درصد کشف مواد مخدر را در منطقه انجام داده‌اند. بزرگترین اکتشاف هروئین و مورفین در ایران انجام شده که شامل نیمی از کشفیات هروئین و مرفین سه کشور ایران و پاکستان و تاجیکستان در سال ۲۰۰۱ بوده است. هر چند کشف مواد مخدر در این سال در این سه کشور کم شده بود (به نمودارهای ۷ و ۸ توجه کنید). کشف هروئین و مورفین نیز در ایران (۵۳ درصد)، پاکستان (۲۲ درصد) و ترکیه (۴۱ درصد) کاهش داشته است.

بررسی نقشه شماره ۱ نشان می‌دهد که اکتشاف تریاک در فاصله سالهای ۲۰۰۰ و ۲۰۰۱ تا چه حد در کشوری مثل ایران کم شده است. در سال ۲۰۰۰، ایران حدود ۱۷۹ تن تریاک کشف

نمودار ۷: میزان کشفیات به متریک - تن هروئین در بین همسایگان کشور افغانستان (ایران - پاکستان)

نمودار ۸: میزان کشفیات به متریک - تن هروئین و مورفین در بین همسایگان کشور افغانستان (ایران - پاکستان)

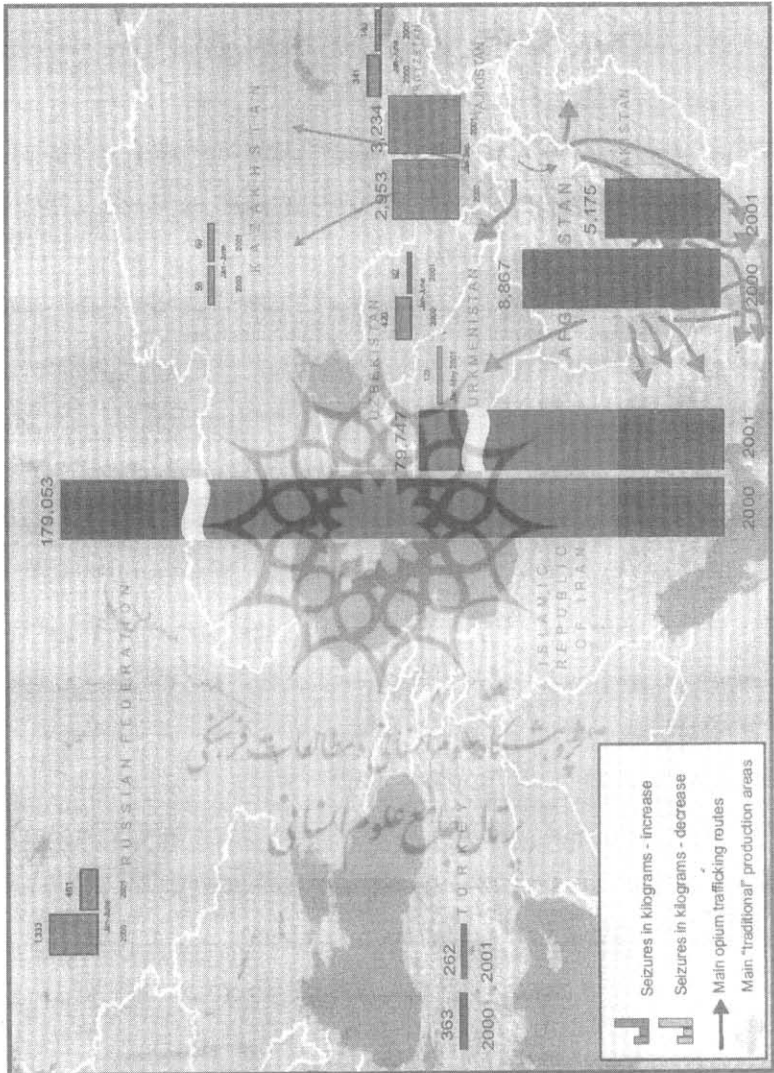

و ضبط کرد؛ در حالی که این مقدار در سال ۲۰۰۱، به حدود ۸۰ تن کاهش یافته است؛ یعنی چیزی کمتر از نصف اکتشاف تریاک در سال ۲۰۰۰. در ازبکستان نیز وضع به همین منوال بود، با این تفاوت که میزان اکتشاف تریاک در ازبکستان در سال ۲۰۰۱، در حدود $\frac{1}{4}$ این میزان در سال ۲۰۰۰ بوده است. یعنی این کشور در سال ۲۰۰۰، حدود ۴۲۰ کیلوگرم و در سال ۲۰۰۱، تنها ۹۲ کیلوگرم تریاک کشف کرده است. این تفاوت در قرقیزستان، روسیه و ترکیه نیز همین منوال را طی کرده است. نکته جالب در مورد کشور تاجیکستان است؛ روند کشف تریاک در این کشور طی سالهای ۲۰۰۰ و ۲۰۰۱، سیر صعودی داشته است؛ یعنی از حدود ۳ تن به حدود ۳/۲۰۰ تن افزایش داشته است. در این مسیر ترانزیت تریاک از افغانستان نیز مشخص شده است.

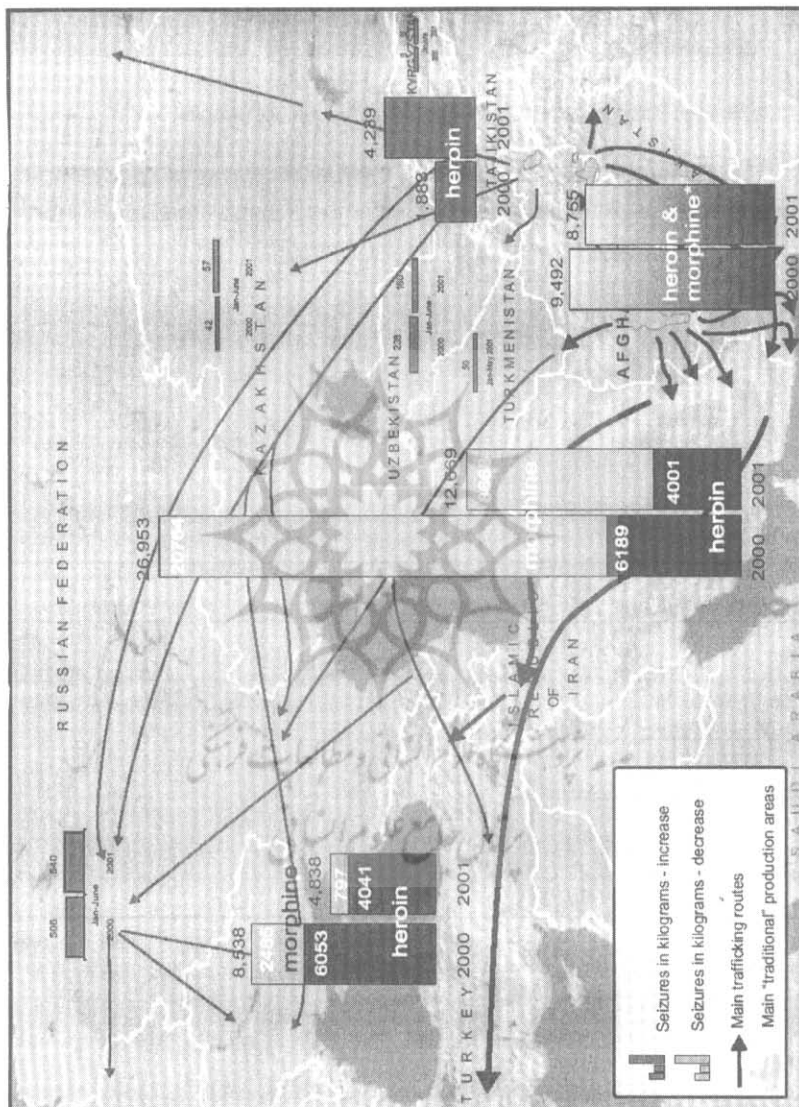
نقشه شماره ۲ که میزان اکتشاف هروئین و مورفین را در سالهای ۲۰۰۰ و ۲۰۰۱ در برخی از کشورهای آسیایی نشان می‌دهد، حاکی از آن است که کشف هروئین و مورفین در این کشورها در سال ۲۰۰۱، نسبت به سال ۲۰۰۰، افت چشمگیر داشته است. در ایران در سال ۲۰۰۰، حدود ۶ تن هروئین و ۲۰ تن مورفین کشف شد؛ در حالی که در سال ۲۰۰۱، این میزان در مورد ایران به ۴ تن هروئین و نزدیک ۹ تن مورفین رسید. کل هروئین و مورفین کشف شده در سال ۲۰۰۱، به حدود نصف کل هروئین و مورفین اکتشافی در سال ۲۰۰۰، کاهش یافت. این وضعیت کاهش کشف در مورد کشورهای مثل ترکیه، ازبکستان و قزاقستان نیز ادامه یافت. البته در این زمینه روسیه و تاجیکستان دارای وضعیتی متفاوت بودند؛ بدین صورت که مقدار کشف هروئین در تاجیکستان در سال ۲۰۰۱، تقریباً دو برابر میزان این کشف در سال ۲۰۰۰ بود. در روسیه میزان کشف هروئین در سال ۲۰۰۱، کمی بیشتر از سال ۲۰۰۰ است. به نظر می‌رسد کاهش اکتشاف در کشورها به علت سقوط حکومت طالبان و در نتیجه کاهش قاچاق مواد مخدر بوده است، از طرفی افزایش اکتشاف در بعضی کشورها احتمالاً به علت تغییر سیستم حکومتی افغانستان و در نتیجه تغییر مسیرهای ترانزیت مواد مخدر است. در نقشه ۲ مسیر ترانزیت هروئین و مورفین افغانستان مشخص شده است.

نقشه ۱: مقایسه میزان کشفیات تریاک به کیلوگرم در چند کشور آسیایی

سالهای ۲۰۰۰-۲۰۰۱

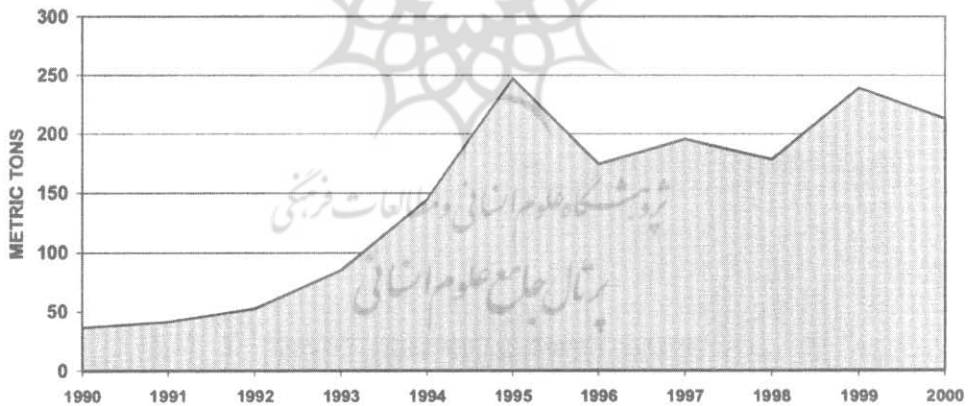
نقشه ۲: میزان کشفیات هروئین و مورفین در چند کشور آسیایی
سالهای ۲۰۰۰-۲۰۰۱

* Data covering conditions, trends and forecasts for Pakistan are omitted.
 Note: 1. UNCTAD/Other: Islamabad; 2. Lambert; UNCTAD/Heroin: Herat.

نمودار ۹، وضعیت کلی اکتشافات تریاک را بین سالهای ۱۹۹۰ تا ۲۰۰۰ نشان می‌دهد. در سال ۱۹۹۰، ۳۷ تن تریاک در جهان کشف شده است. این مقدار سیر صعودی خود را تا سال ۱۹۹۵ ادامه داده است. نقطه اوج اکتشاف مواد مخدر در دهه ۹۰، سال ۱۹۹۵ با کشف ۲۴۷ تن تریاک بوده است، پس از آن در سال ۱۹۹۶، از این مقدار کاسته شده و به ۱۷۴ تن رسیده است. سپس در سال ۹۷، با کمی افزایش به ۱۹۵ تن رسیده، این میزان مجدداً کاهش یافته و به میزان ۱۷۸ تن رسیده و پس از آن با افزایش نسبتاً بالایی، به ۲۳۹ تن رسیده است. مجدداً در سال ۲۰۰۰، میزان اکتشاف تریاک افت کرده و به ۲۱۳ تن رسیده است. در مجموع، نمودار نشان دهنده رشد اکتشاف تریاک در دهه ۹۰ بوده است. این رشد می‌تواند دو دلیل داشته باشد؛ یکی بالا رفتن میزان قاچاق مواد مخدر و دوم اهتمام بیشتر کشورها برای جلوگیری و کشف و ضبط مواد مخدر.

نمودار ۹: میزان کشفیات جهانی تریاک بین سالهای ۱۹۹۰-۲۰۰۰

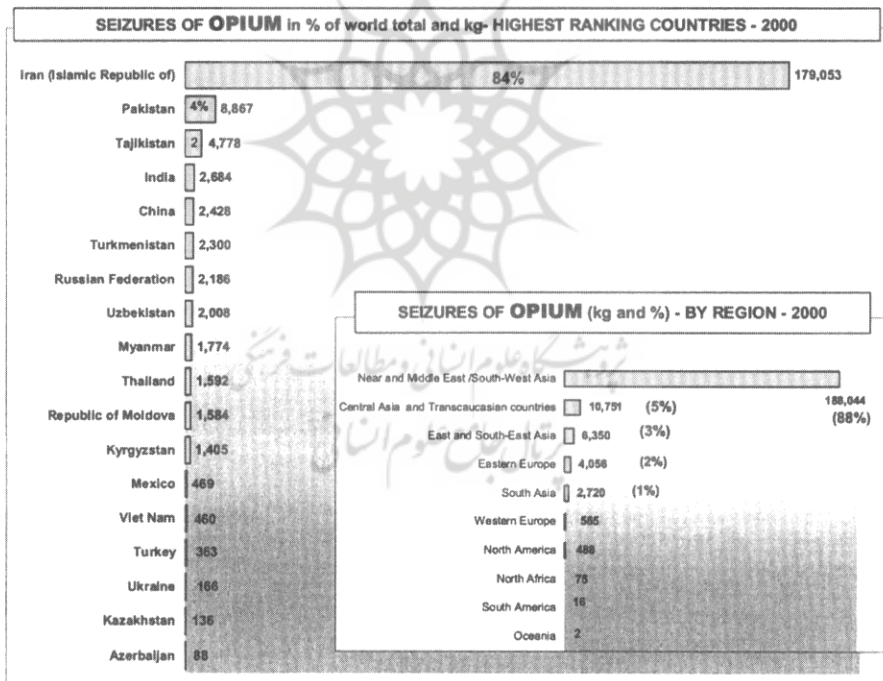

در نمودار ۱۰، ۱۸ کشور جهان را که از لحاظ کشف تریاک بالاتر از سایر کشورها هستند، به ترتیب میزان این اکتشافات در سال ۲۰۰۰، نشان می‌دهد. نکته جالب توجه وضعیت برجسته ایران در این نمودار است. ۸۴ درصد کل تریاک کشف شده در جهان را، ایران کشف و ضبط نموده است. پس از ایران، پاکستان با ۴ درصد کل اکتشاف تریاک، در مقام دوم قرار دارد. کل اکتشاف تریاک به وسیله ۱۲ کشور بعدی، برابر با اکتشاف تریاک در پاکستان است.

نمودار ۱۰: میزان کشفیات تریاک ورده بندی درصدی کشورهای مختلف جهان

نمودار ۱۱: میزان کشفیات تریاک بر حسب منطقه‌ای در سال ۲۰۰۰

Year	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Metric tons	37	41	53	85	145	247	174	195	178	239	213

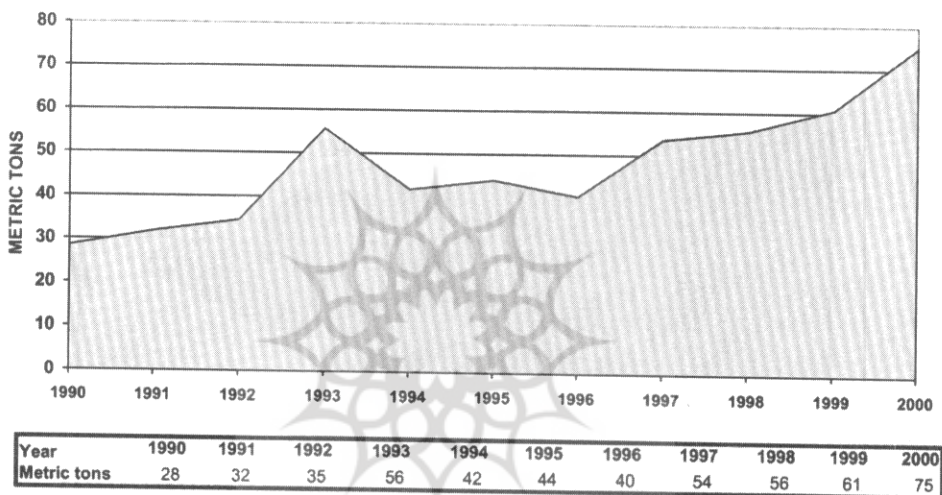
ایران در این زمینه با اختلاف بسیار زیاد در مقام نخست قرار دارد. علت این اختلاف یکی آن است که ایران شاهره ترانزیت تریاک به سمت ترکیه و نهایتاً اروپاست و دوم اینکه ایران در زمینه دستگیری قاچاقچیان و محموله‌های تریاک هزینه‌های مالی و جانی زیادی کرده است. نمودار ۱۱، اکتشافات تریاک را به صورت منطقه‌ای در سطح جهان بررسی می‌کند. میزان اکتشاف تریاک در خاورمیانه، خاور نزدیک و جنوب شرقی آسیا، با اختلاف چشمگیری بیش از سایر نقاط جهان است. در این منطقه، ۸۸ درصد کل تریاک جهان کشف شده است. کشورهای آسیای مرکزی و حوزه قفقاز، با اختلاف زیاد در مکان دوم قرار دارند و ۵ درصد تریاک جهان در این منطقه کشف شده است. پس از آن، شرق و جنوب شرقی آسیا با ۳ درصد و مناطق بعدی، به ترتیب اروپای شرقی، آسیای جنوبی، اروپای غربی، آمریکای شمالی، آفریقای شمالی، آمریکای جنوبی و در آخرین منطقه اقیانوسیه قرار دارند.

پیش از این در مورد اکتشافات تریاک در کشورهای آسیایی و در سطح جهان صحبت و آمار و ارقامی نیز ارائه شد. نقشه شماره ۳، میزان اکتشاف هر کشور در مقیاس کیلوگرم را نشان می‌دهد. کشورهایی که بارنگ روشنتر نشان داده شده‌اند، کشورهای تولیدکننده هستند (مناطق مثل افغانستان، ترکمنستان و میانمار). ایران در میان تمامی این کشورها، بیشترین آمار کشفیات تریاک را داشته است. البته نباید از نظر دور داشت که با نگاهی به نقشه می‌بینیم که ایران در همسایگی بزرگترین تولیدکننده تریاک در جهان قرار دارد، همچنین ایران در مسیر ترانزیت این مواد به اروپاست. نقشه شماره ۳، مربوط به اکتشافات تریاک در این کشورها در سال ۲۰۰۰ است. نمودار ۱۲، وضعیت کلی اکتشافات هروئین و مورفین را بین سالهای ۱۹۹۰ تا ۲۰۰۰ نشان می‌دهد. در سال ۱۹۹۰، در جهان ۲۸ تن هروئین و مورفین کشف شده است. این مقدار سیر صعودی خود را تا سال ۱۹۹۳ ادامه داده است.

از این سال، ۵۶ تن هروئین و مورفین در سطح جهان کشف شده است. پس از آن در سال ۱۹۹۴، شاهد افت این مقدار به حدود ۴۲ تن هستیم. با کمی افزایش در سال ۱۹۹۵، این مقدار به ۴۴ تن و در سال ۱۹۹۶ با کمی افت به ۴۰ تن می‌رسد. پس از آن سیر صعودی ادامه می‌یابد تا آنکه در سال ۲۰۰۰، شاهد اکتشاف ۷۵ تن هروئین در سطح جهان هستیم. در مجموع نمودار

نشان دهنده رشد اکتشاف هروئین و مورفین در دهه ۹۰ است. این رشد می تواند دو دلیل داشته باشد که پیش از این در مورد تریاک گفته شد، یکی بالا رفتن میزان قاچاق و دیگری اهتمام کشورها در مبارزه و کشف مواد مخدری مثل هروئین و مورفین.

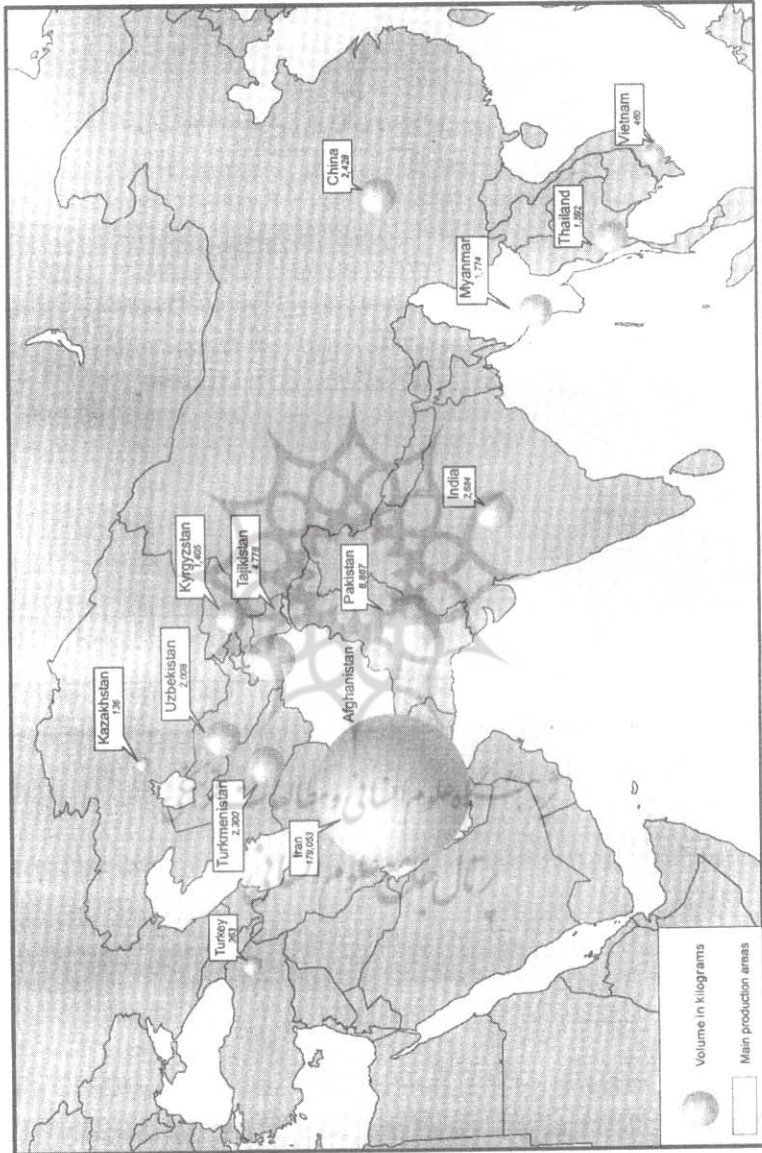
نمودار ۱۲: میزان کشفیات جهانی هروئین و مورفین بین سالهای ۱۹۹۰-۲۰۰۰

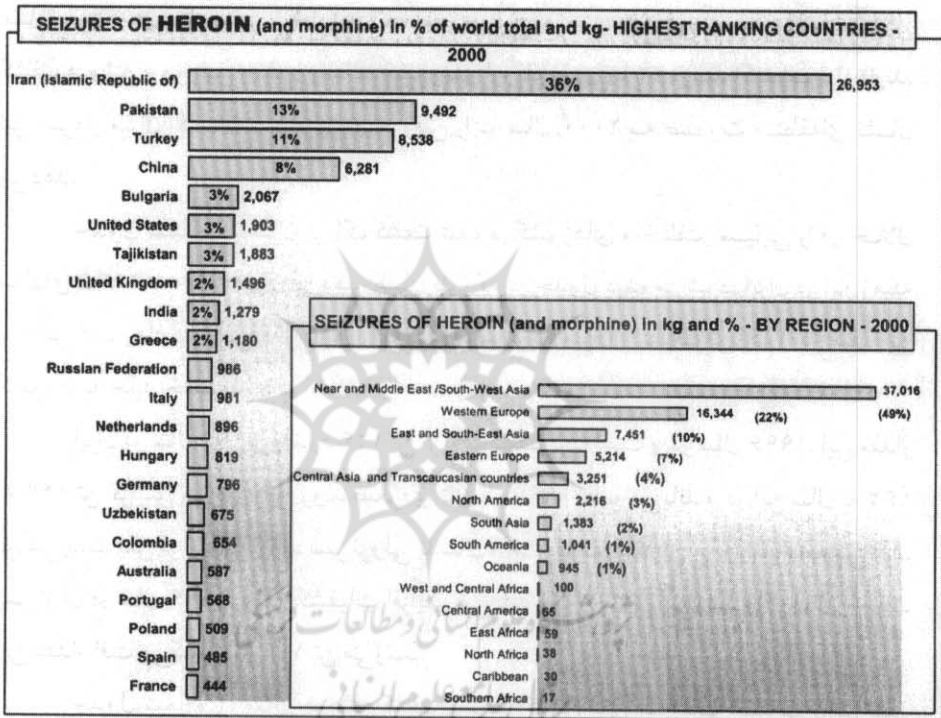
پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 رتال جامع علوم انسانی

در نمودار ۱۳، ۲۲ کشور جهان که در رأس اکتشاف هروئین و مورفین در سال ۲۰۰۰ قرار دارند، به ترتیب میزان کشف مشخص شده است. در این سال، ایران ۳۶ درصد از کل هروئین و مورفین جهان را کشف کرده است. پس از آن پاکستان، با ۱۳ درصد مقام دوم را دارد. پس از آن به ترتیب ترکیه با ۱۱ درصد، چین ۸ درصد، بلغارستان ۳ درصد، آمریکا ۳ درصد، انگلستان و هند و یونان ۳ درصد و پس از آن روسیه و ایتالیا و سایر کشورها قرار دارند.

نقشه ۳: نقشه میزان کشفیات تریاک در آسیا در سال ۲۰۰۰

نمودار ۱۳-۱۴: میزان کشفیات هروئین و مورفین به کیلوگرم و طبقه‌بندی درصدی کشفیات در کشورهای مختلف جهان

نکته جالب توجه این است که در زمینه اکتشاف تریاک در کشورهای پیشتاز، حتی یک کشور اروپایی یا آمریکایی (شمالی) نبوده است، در حالی که در مورد هروئین، وضعیت غیر از این است و کشورهایی مانند انگلستان، آمریکا و برخی دیگر از کشورهای اروپایی را می توان در این فهرست دید. این موضوع نشان دهنده این است که به کشورهای اروپایی و آمریکایی کمتر تریاک و بیشتر هروئین و مورفین قاچاق می شود. این واقعیت در نمودار ۱۴ نشان داده شده است. همان طور که می بینید پس از خاور میانه، خاور نزدیک و جنوب شرقی آسیا که ۴۹ درصد کل کشف هروئین و مورفین را نشان داده اند، کشورهای اروپای غربی با ۲۲ درصد اکتشاف قرار دارند. این نمودار میزان اکتشافات هروئین و مورفین را در سال ۲۰۰۰ به صورت منطقه ای نشان می دهد.

جدول شماره ۱، میزان تریاک کشف شده در کشورهای مختلف آسیایی را در خلال سالهای ۱۹۹۵ تا ۲۰۰۰ نشان می دهد. همان طور که در جدول دیده می شود، ایران در این زمینه در رأس کشورهای آسیایی قرار دارد و اندونزی پایین ترین میزان اکتشاف تریاک را در میان این کشورها به خود اختصاص داده است.

ایران در سال ۱۹۹۵، حدود ۱۲۶ تن تریاک کشف کرده است و در سال ۱۹۹۶، این مقدار به ۱۴۹ تن افزایش می یابد. این روند صعودی تا سال ۱۹۹۷ ادامه می یابد و در این سال به ۱۶۲ تن می رسد. پس از آن، این روند سیر نزولی تا سال ۱۹۹۸ که به ۱۵۴ تن می رسد، ادامه می یابد. پس از آن در سال ۱۹۹۹، مقدار کشفیات افزایش می یابد و به ۲۰۴ تن می رسد و در سال ۲۰۰۰، این مقدار افت می کند و به ۱۷۹ تن می رسد.

جدول شماره ۲، میزان هروئین کشف شده در کشورهای مختلف آسیایی را در طی سالهای ۱۹۹۵ تا ۲۰۰۰ نشان می دهد. پاکستان در این زمینه در رأس کشورهای جهان قرار دارد. در سال ۱۹۹۵، پاکستان با ۱۰ تن کشف هروئین در رأس کشورهای جهان قرار می گیرد. پس از آن چین با حدود ۲/۵ تن مقام دوم و ایران با حدود ۲ تن مقام سوم را به دست می آورد. در سال ۱۹۹۶، همچنان پاکستان با حدود ۵ تن مقام اول، چین با ۴ تن مقام دوم و ایران با حدود ۸۰۰ کیلوگرم کشف هروئین در مقام سوم قرار می گیرند.

جدول ۱: میزان کشفیات تریاک خام و آماده شده در کشورهای آسیایی

سالهای ۲۰۰۰-۱۹۹۵

Opium (raw and prepared)						
Region/country or territory	1995	1996	1997	1998	1999	2000
ASIA						
Central Asia and Transcaucasian countries						
Azerbaijan	254.902 kg ^{Govt.}	39.039 kg ^{ICPO}	83.328 kg ^{ICPO}	48.541 kg	52.218 kg	87.617 kg ^{ICPO}
Georgia	No Report	17.593 kg ^{ICPO}	No Report	No Report	14.700 kg ^{ICPO}	33.500 kg ^{ICPO}
Kazakhstan	245.000 kg	500.000 kg ^{Govt.}	1000.000 kg ^{Govt.}	296.574 kg	170.236 kg	136.000 kg ^{F.O.}
Kyrgyzstan	726.890 kg	1489.684 kg	1639.476 kg	171.872 kg	151.174 kg	1405.232 kg
Tajikistan	1571.400 kg ^{F.O.}	3405.000 kg	3455.510 kg ^{F.O.}	1190.400 kg	1269.278 kg ^{F.O.}	4778.448 kg ^{F.O.}
Turkmenistan	No Report	No Report	1410.000 kg ^{Govt.}	1412.000 kg ^{Govt.}	4600.000 kg ^{F.O.}	2300.000 kg ^{F.O.}
Uzbekistan	834.788 kg	1865.000 kg ^{Govt.}	2364.167 kg	1935.315 kg	3292.342 kg	2008.200 kg ^{F.O.}
Sub-Total	3642.108 kg	7318.222 kg	9954.535 kg	5054.702 kg	9551.979 kg	10751.190 kg
East and South-East Asia						
Cambodia	19.000 kg ^{Govt.}	No Report	15.006 kg ^{ICPO}	No Report	No Report	No Report
China	1110.000 kg	1745.000 kg	1880.000 kg	1215.000 kg	1193.000 kg ^{ICPO}	2428.000 kg ^{Govt.}
China (Hong Kong SAR)	8.000 kg ^{Govt.}	12.800 kg	3.400 kg	No Report	0.100 kg	0.090 kg
Indonesia	0.030 kg	0.030 kg	No Report	0.030 kg ^{HNL P}	3.097 kg ^{HNL P}	0.034 kg ^{ICPO}
Japan	32.823 kg	31.106 kg	39.061 kg	19.811 kg	7.688 kg	8.979 kg
Korea (Republic of)	7.141 kg	0.567 kg	6.805 kg	1.035 kg	3.064 kg	14996 u ^{ICPO}
Lao People's Dem. Rep.	695.500 kg ^{Govt.}	199.001 kg ^{Govt.}	200.100 kg ^{Govt.}	442.000 kg ^{INCSR}	225.800 kg ^{HNL P}	78.000 kg ^{INCSR}
Malaysia	155.089 kg	2.640 kg ^{Govt.}	150.311 kg	32.747 kg	21.066 kg	0.710 kg
Myanmar	1060.718 kg	1300.002 kg	7883.975 kg	5705.881 kg	1759.538 kg	1773.652 kg
Singapore	80.487 kg	28.464 kg	1.545 kg	22.781 kg	98.144 kg	4.504 kg
Thailand	927.461 kg ^{ICPO}	381.322 kg ^{ICPO}	1150.582 kg	1631.124 kg	421.939 kg	1591.991 kg ^{ICPO}
Viet Nam	No Report	839.850 kg ^{ICPO}	No Report	No Report	495.350 kg ^{F.O.}	460.000 kg ^{ICPO}
Sub-Total	4096.249 kg	4540.782 kg	11330.790 kg	9070.408 kg	4228.786 kg	6345.960 kg ^{ICPO} 14996 u.
Near and Middle East /South-West Asia						
Bahrain	No Report	No Report	0.007 kg	0.014 kg ^{ICPO}	0.323 kg ^{ICPO}	0.001 kg ^{ICPO}
Iran (Islamic Republic of)	126554.000 kg	149577.000 kg	162413.953 kg	154453.569 kg	204485.000 kg	179053.000 kg ^{MAPOL}
Iraq	No Report	1.000 kg	4.815 kg	No Report	No Report	10.511 kg
Israel	(¹)	0.003 kg	5.100 kg	0.556 kg	0.005 kg ^{ICPO}	0.194 kg
Jordan	0.018 kg	43.350 kg	22.671 kg	No Report	61.700 kg	No Report
Kuwait	30.380 kg ^{INCB}	40.804 kg ^{ICPO}	11.710 kg ^{ICPO}	4.720 kg	14.000 kg ^{INCB}	32.500 kg ^{ICPO}
Lebanon	7.000 kg	3.000 kg	7.625 kg	No Report	44.226 kg	0.052 kg
Oman	0.877 kg	12.000 kg ^{INCB}	0.060 kg ^{INCB}	No Report	No Report	1.647 kg ^{ICPO}
Pakistan	109420.398 kg ^{ICPO}	7422.772 kg ^{ICPO}	7300.000 kg ^{Govt.}	5021.712 kg	16319.918 kg	8867.407 kg
Qatar	2.267 kg	0.340 kg	0.962 kg ^{ICPO}	0.030 kg ^{ICPO}	0.100 kg ^{ICPO}	2.700 kg ^{ICPO}
Saudi Arabia	155.768 kg	23.038 kg ^{ICPO}	16.127 kg ^{ICPO}	16.721 kg ⁽²⁾	No Report	13.472 kg
Syrian Arab Republic	No Report	1.802 kg ^{Govt.}	6.003 kg ^{Govt.}	1.200 kg ^{Govt.}	5.876 kg ^{Govt.}	35.400 kg ^{Govt.}

Source: Annual Report-Questionnaire if not otherwise indicated

جدول ۲: میزان کشفیات هروئین در کشورهای آسیایی

سالهای ۱۹۹۵-۲۰۰۰

Heroin						
Region/country or territory	1995	1996	1997	1998	1999	2000
ASIA						
East and South-East Asia						
Brunei Darussalam	0.013 kg	0.032 kg	0.001 kg	0.003 kg	No Report	0.001 kg
Cambodia	80.000 kg ^{Govt.}	No Report	16.000 kg ^{ICPO}	No Report	No Report	No Report
China	2375.000 kg	4347.000 kg	5477.000 kg	7358.000 kg	5364.000 kg ^{ICPO}	6281.000 kg ^{Govt.}
China (Hong Kong SAR)	411.000 kg ^{Govt.}	309.100 kg	202.200 kg	209.000 kg ^{Govt.}	284.001 kg	339.003 kg
Indonesia	1.709 kg 20 u.	1.709 kg 20 u.	20.433 kg	27.761 kg	14.049 kg	22.655 kg
Japan	7.741 kg	3.974 kg	5.990 kg	3.947 kg	2.150 kg	7.006 kg
Korea (Republic of)	3.626 kg	1.791 kg	0.599 kg	2.126 kg	0.342 kg	No Report
Lao People's Dem. Rep.	49.650 kg ^{Govt.}	16.200 kg ^{Govt.}	72.300 kg ^{Govt.}	80.000 kg ^{INCSR}	14.750 kg ^{FNLP}	20.000 kg ^{INCSR}
Macao	0.370 kg ^{INCB}	0.348 kg ^{ICPO}	0.231 kg ^{ICPO}	2.217 kg ^{ICPO}	1.000 kg ^{INCB}	0.147 kg
Malaysia	119.259 kg	240.734 kg ^{Govt.}	276.154 kg	289.664 kg	200.937 kg	109.170 kg
Myanmar	72.609 kg	504.603 kg	1401.079 kg	403.805 kg	273.193 kg	158.921 kg
Philippines	No Report	1.534 kg	3.014 kg	1.741 kg ^{ICPO}	0.022 kg	No Report
Singapore	50.232 kg	121.291 kg	82.613 kg	141.852 kg	56.730 kg	52.083 kg
Thailand	517.790 kg ^{Govt.}	597.650 kg ^{ICPO}	323.287 kg	507.769 kg	405.034 kg	385.962 kg ^{ICPO}
Viet Nam	20.500 kg ^{ICPO}	54.750 kg ^{ICPO}	24.300 kg ^{ICPO}	60.000 kg ^{ICPO}	66.663 kg ^{F.O.}	49.320 kg ^{ICPO} 70000 u.
Sub-Total	3709.499 kg 20 u.	6200.717 kg 20 u.	7905.201 kg	9087.884 kg	6682.871 kg 0.003 lt.	7425.267 kg 70000 u.
Near and Middle East /South-West Asia						
Bahrain	2.126 kg	12.703 kg	4.165 kg	3.982 kg ^{ICPO}	2.856 kg ^{ICPO}	1.643 kg ^{ICPO}
Iran (Islamic Republic of)	2075.000 kg	804.500 kg	1986.042 kg	2894.462 kg	6030.000 kg	6189.000 kg ^{NAPOL}
Iraq	No Report	No Report	No Report	8.300 kg	No Report	1.020 kg
Israel	94.445 kg	80.404 kg	75.100 kg	137.800 kg	111.830 kg ^{ICPO}	80.000 kg
Jordan	5.646 kg	67.387 kg	82.449 kg	52.397 kg	41.397 kg	127.712 kg
Kuwait	7.286 kg ^{INCB}	47.525 kg ^{ICPO}	23.590 kg ^{ICPO}	21.601 kg	35.000 kg ^{INCB}	No Report
Lebanon	20.723 kg	50.771 kg	2.361 kg	3.093 kg	8.149 kg	2.363 kg
Oman	6.271 kg	8.000 kg ^{INCB}	0.766 kg ^{INCB}	No Report	54.109 kg	14.008 kg ^{ICPO}
Pakistan	10760.100 kg ^{ICPO}	5872.105 kg ^{ICPO}	6156.000 kg ^{ICPO}	3363.723 kg ^{ICPO}	4973.711 kg	9492.029 kg ^{ICPO}
Qatar	0.189 kg	0.338 kg	No Report	1.480 kg ^{ICPO}	0.108 kg	0.534 kg
Saudi Arabia	324.147 kg	483.416 kg ^{ICPO}	115.667 kg ^{ICPO}	63.107 kg ^{ICPO}	No Report	200.922 kg ^{ICPO}
Syrian Arab Republic	16.560 kg ^{Govt.}	9.783 kg ^{Govt.}	12.263 kg ^{Govt.}	36.204 kg ^{Govt.}	57.659 kg ^{Govt.}	50.441 kg ^{Govt.}
United Arab Emirates	76.479 kg	21.635 kg	35.767 kg	34.450 kg	65.909 kg	82.176 kg
Yemen	No Report	No Report	No Report	0.027 kg ^{ICPO}	No Report	No Report
Sub-Total	13388.970 kg	7458.567 kg	8494.159 kg	6620.626 kg	11380.730 kg	16241.850 kg

Source: Annual Report Questionnaire if not otherwise indicated

در سال ۱۹۹۷، پاکستان با ۶ تن کشف هروئین مقام اول، چین با حدود ۵ تن مقام دوم و ایران با حدود ۲ تن مقام سوم را به خود اختصاص می‌دهد. در سال ۱۹۹۸، چین با ۷ تن مقام اول، پاکستان با حدود ۳ تن مقام دوم و ایران با دو تن مقام سوم را دارد. در سال ۱۹۹۹، وضعیت متفاوت است. در این سال ایران با ۶ تن مقام اول، چین دوم و پاکستان مقام سوم را دارد. در سال ۲۰۰۰، پاکستان مقام اول، چین مقام دوم و ایران مقام سوم جهان را دارد. ایران در طی سالهای ۱۹۹۵ تا ۱۹۹۶، با افت کشف مواد مخدر روبه رو شده و پس از آن این سیر به صورت صعودی تا سال ۲۰۰۰ ادامه یافته است.

جدول شماره ۳، وضعیت کشف مورفین در کشورهای اروپایی شرقی و آسیا را طی سالهای ۱۹۹۵ تا ۲۰۰۰ نشان می‌دهد. ایران با اختلاف زیاد در رأس کشورهای کشف‌کننده مورفین در جهان قرار دارد. ایران در سال ۱۹۹۵، با کشف ۱۱ تن مورفین مقام نخست جهان را دارد، این مقدار در سال ۱۹۹۶ با کاهش مواجه شده و به ۱۰ تن رسیده است. در سال ۱۹۹۷، این مقدار با افزایش چشمگیر به نزدیک ۱۹ تن می‌رسد. این افزایش در سال ۱۹۹۸ و ۱۹۹۹ نیز ادامه می‌یابد و در سال ۱۹۹۸، به ۲۲ تن و در سال ۱۹۹۹، به حدود ۲۳ تن می‌رسد. در سال ۲۰۰۰، این مقدار با کاهش مواجه شده و به ۲۰ تن رسیده است. پس از ایران، با اختلاف بسیار زیاد، کشور میانمار قرار دارد که در سال ۲۰۰۰، مقدار ۲۲ کیلوگرم مورفین کشف و ضبط کرده است.

قیمت‌ها

قیمت تریاک در ایران پس از دسامبر سال ۲۰۰۰، به شدت افزایش یافته است. در تهران این قیمت از ۴۰۰ دلار به ازای هر کیلوگرم (در اواخر سال ۲۰۰۰)، به ۲۴۰۰ دلار به ازای هر کیلوگرم (در مارس ۲۰۰۱) رسیده است. یکی از دلایل این افزایش قیمت می‌تواند ممنوع شدن کشت تریاک و یا تبعات کشت آن در افغانستان باشد.

به هر حال در طی ماه می سال ۲۰۰۱، قیمت تریاک در ایران به ۱۳۰۰ دلار در ازای هر کیلوگرم کاهش یافت. این کاهش هم زمان با ورود تریاک‌های جدید از افغانستان بود. پس از ماجرای ۱۱ سپتامبر، قیمت‌ها مجدداً افزایش یافت.

جدول ۳: میزان کشفیات مورفین در کشورهای جهان

سالهای ۲۰۰۰-۱۹۹۵

Morphine						
Region/country or territory	1995	1996	1997	1998	1999	2000
ASIA						
East and South-East Asia						
Myanmar	No Report	No Report	45.728 kg 200 u.	95.087 kg	24.001 kg	22.696 kg
Thailand	0.630 kg ^{Govt.}	No Report	0.005 kg	No Report	0.200 kg ^{ICPO}	0.005 kg ^{ICPO}
Viet Nam	3.000 kg ^{ICPO}	12937 u. ^{ICPO}	No Report	No Report	No Report	No Report
Sub-Total	116.912 kg	196.137 kg 12937 u.	404.064 kg 1.107 lt. 429 u.	241.450 kg 0.002 lt. 146 u.	27.377 kg 202 u.	23.194 kg 200 u.
Near and Middle East /South-West Asia						
Iran (Islamic Republic of)	11046.000 kg	10430.000 kg	18949.754 kg	22291.102 kg	22764.000 kg	20764.000 kg ^{NAPOL}
Israel	0.041 kg	0.005 kg 25 u.	No Report	No Report	0.028 kg ^{ICPO}	18 u.
Kuwait	No Report	0.007 kg ^{ICPO}	No Report	No Report	34.813 kg ^{ICPO}	10.611 kg ^{ICPO}
Lebanon	317.077 kg	No Report	No Report	No Report	No Report	No Report
Oman	No Report	No Report	No Report	No Report	1.006 kg	No Report
Qatar	No Report	No Report	0.133 kg ^{ICPO}	No Report	No Report	No Report
Saudi Arabia	No Report	No Report	No Report	No Report	149.491 kg ^{ICPO}	No Report
United Arab Emirates	No Report	No Report	No Report	0.018 kg	0.030 kg	No Report
Sub-Total	11363.120 kg	10430.010 kg 25 u.	18949.890 kg	22291.120 kg	22949.370 kg	20774.610 kg 18 u.
South Asia						
India	4.000 kg	4.000 kg ^{Govt.}	128.000 kg	19.000 kg	30.000 kg	39.000 kg
Nepal	No Report	No Report	11.126 kg ^{ICPO}	No Report	No Report	No Report
Sub-Total	4.000 kg	4.000 kg	139.126 kg	19.000 kg	30.000 kg	39.000 kg
Total region	11493.050 kg	10630.170 kg 0.057 lt. 14654 u.	19493.080 kg 1.107 lt. 440 u.	22555.770 kg 0.002 lt. 146 u.	23011.720 kg 202 u.	20837.070 kg 218 u.
EUROPE						
Eastern Europe						
Albania	No Report	No Report	No Report	No Report	No Report	10 u. ^{ICPO}
Belarus	3.617 kg	No Report	0.001 kg ^{INCB}	0.154 kg	0.005 kg	0.078 kg
Bulgaria	4.895 kg	No Report	4.000 kg	No Report	16 u.	No Report
Croatia	103 u.	17 u.	No Report	79 u.	652 u.	27 u.
Estonia	No Report	0.508 lt. ^{ICPO}	No Report ¹²	0.003 kg 5 u.	No Report	0.011 kg 40 u.
Hungary	6.400 kg ^{INCB}	0.209 kg	0.686 kg ^{Govt.}	No Report	0.200 kg	No Report
Latvia	0.030 kg 30 u.	No Report	No Report	No Report	No Report	No Report
Lithuania	0.250 kg	0.365 lt.	No Report	No Report	No Report	No Report
Poland	No Report	No Report	No Report	No Report	No Report	0.588 kg ^{ICPO} 174 u.

Source: Annual Report Questionnaire if not otherwise indicated

در ماه نوامبر ۲۰۰۱، به علت سختگیری دولت افغانستان قیمت تریاک در ایران مجدداً افت کرد. پس از آن کشاورزان افغان تریاک را در ابعاد گسترده تر تولید و روانه بازارها کردند. در مارس ۲۰۰۲، قیمت تریاک در تهران به ۱۳۰۰ دلار به ازای هر کیلوگرم رسید. به جدول نوسانات قیمت تریاک در ایران توجه کنید.

جدول شماره ۴، پایتختهای آسیایی را بر حسب درصد سوء مصرف مواد مختلف طبقه بندی کرده است. به عبارت دیگر، این جدول نشان می دهد که مواد مختلف چند درصد از کل سوء مصرف مواد را در این کشورها تشکیل می دهند. به طور کلی ۷۱/۷ درصد سوء مصرف مواد در آسیا، مربوط به سوء مصرف افیونهاست، به کوکائین درصدی تعلق نمی گیرد. آمفتامین و محرکها ۱۲/۹ درصد سوء مصرفها را تشکیل می دهند و حشیش ۸/۹ درصد، سایر مواد مخدر (به جز الکل) ۳/۸ درصد از مواد سوء مصرفی در کل آسیا را تشکیل می دهند. در تهران، آمار مربوط به سال ۱۹۹۷ نشان می دهد که ۸۹/۸ درصد مواد سوء مصرفی را افیونها و ۵/۳ درصد را حشیش تشکیل می دهد.

اگر نگاهی به سوء مصرف وضعیت مواد مخدر به طور مجزا بیندازیم، بحرین، هانوی (ویتنام) و ماکائو (چین) را مشاهده می کنیم که با ۱۰۰ درصد سوء مصرف افیونها روبه رو هستند. در انتهای درصد سوء مصرف افیونها، سئول (کره) قرار دارد که صفر درصد سوء مصرفی آن شامل افیونهاست. در عوض در سئول ۸۹/۳ درصد از مواد سوء مصرفی مربوط به آمفتامینها و محرکهاست. با نگاهی به ستون کوکائین می بینیم که ۰/۱ درصد از سوء مصرفها در شهر مانیل (فیلیپین) صورت می گیرد. در سایر کشورهای آسیایی، سوء مصرف آمفتامین درصدی از سوء مصرفها را به خود اختصاص نمی دهد.

در مورد آمفتامینها و محرکها، توکیو با ۹۹ درصد میزان سوء مصرفها مقام اول را دارد و قطر و آلماتا در قزاقستان با ۱/۷ درصد در مقام آخر قرار دارند. سوء مصرف حشیش در مالدیو، ۵۰ درصد کل مصرفها را به خود اختصاص می دهد؛ در حالی که در بانکوک (تایلند) ۰/۱ درصد از کل سوء مصرفها مربوط به حشیش است. در مورد سایر مواد (به جز الکل) مانیل (فیلیپین) با ۶۳/۶ درصد سوء مصرف از کل سوء مصرفها، در صدر و داکا (بنگلادش) با ۰/۹ درصد سوء مصرف سایر مواد (به جز الکل) در مقام آخر قرار گرفته است.

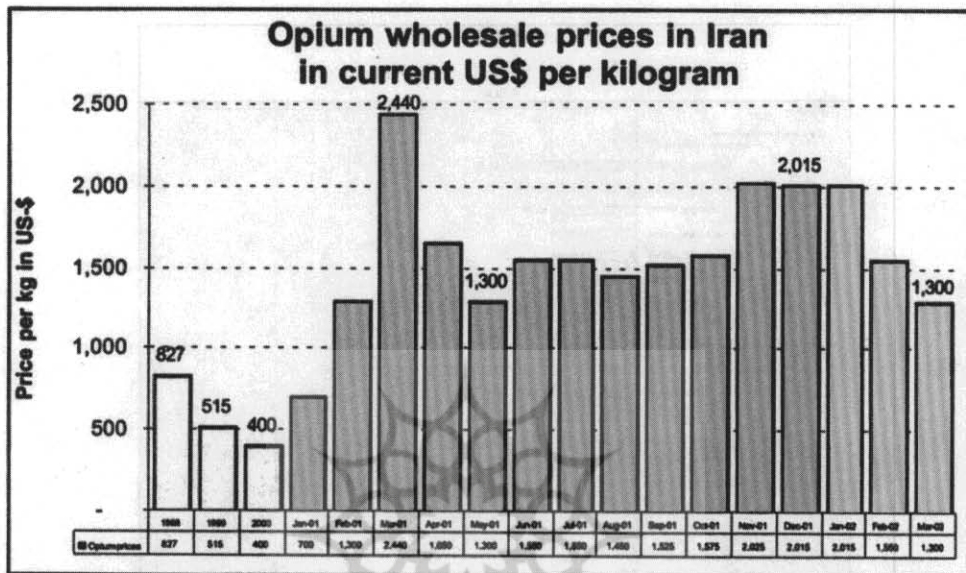
جدول ۴: اولین ماده مخدر مورد مصرف در بین افرادی که جهت درمان سوء مصرف مواد

مراجعه نموده‌اند در میان شهرهای مختلف کشورهای آسیایی

City	Source	Year	Distribution of main drug in percentages						Total No.
			Opiates	Cocaine	Stimulants (incl. ecstasy)	Cannabis	Inhalants	Others (excluding alcohol)	
Alma Ata, Kazakhstan	ARQ	1998	95.1%			29.9%			9,458
Bangkok, Thailand*	ONCB	2000	45.1%		50.3%	0.1%		1.7%	39,263
Bahrain	ARQ	1998	100.0%						1,488
Baku, Azerbaijan	ARQ	1998	82.2%			12.4%			97
Brunei Darussalam	ARQ	1995	85.4%						89
Belling	UNDC/EE	1993	90.0%						
C Colombo, Sri Lanka	AMCEWG	1998	90.6%			0.2%		9.2%	1,250
Dhaka, Bangladesh	AMCEWG	1998	93.3%			5.0%		0.9%	1,862
Djakarta, Indonesia	ARQ	1997	79.6%		3.3%	2.9%			2,977
Dushanbe, Tajikistan	ARQ	1996	92.9%			7.7%			130
Hanoi, Viet Nam (Apr. - Dec.)	AMCEWG	1999	100.0%						2,108
Hongkong, SAR	Govt	1997	99.0%						5,884
Islamabad, Pakistan	AMCEWG	1999	99.7%						775
Kathmandu, Nepal	AMCEWG	1994	87.2%			5.4%			
Kuala Lumpur, Malaysia	AMCEWG	1996	77.6%			21.4%		1.4%	1,914*
Macao, China	ARQ	1996	100.0%						188
Madras, India	AMCEWG	1999	53.5%			24.8%		21.5%	391**
Madras, India	ARQ	1999	50.0%			50.0%			129
Manila, Philippines***	AMCEWG	1996	1.0%	0.1%	92.4%	39.6%		63.6%	671*
New Delhi	AMCEWG	1994	81.2%			10.4%			59
Qatar	ARQ	1997	29.4%		1.7%	5.1%			122
Seoul, Rep. Korea	ARQ	1996	0.0%		89.3%	7.4%			
Singapore	AMCEWG	1995	94.0%						
Tashkent, Uzbekistan	ARQ	1998	46.2%			34.2%			917
Tokyo, Japan	ARQ	1997	89.8%			5.3%			
Tokyo, Japan	Govt	1996	1.0%		99.2%				
Yangon, Myanmar	AMCEWG	1996	99.5%						185
Average			71.7%	9.8%	12.9%	8.9%		3.8%	

نمودار ۱۵: جدول قیمت تریاک به صورت کلی فروشی در ایران

(قیمت به دلار آمریکا تعیین شده)

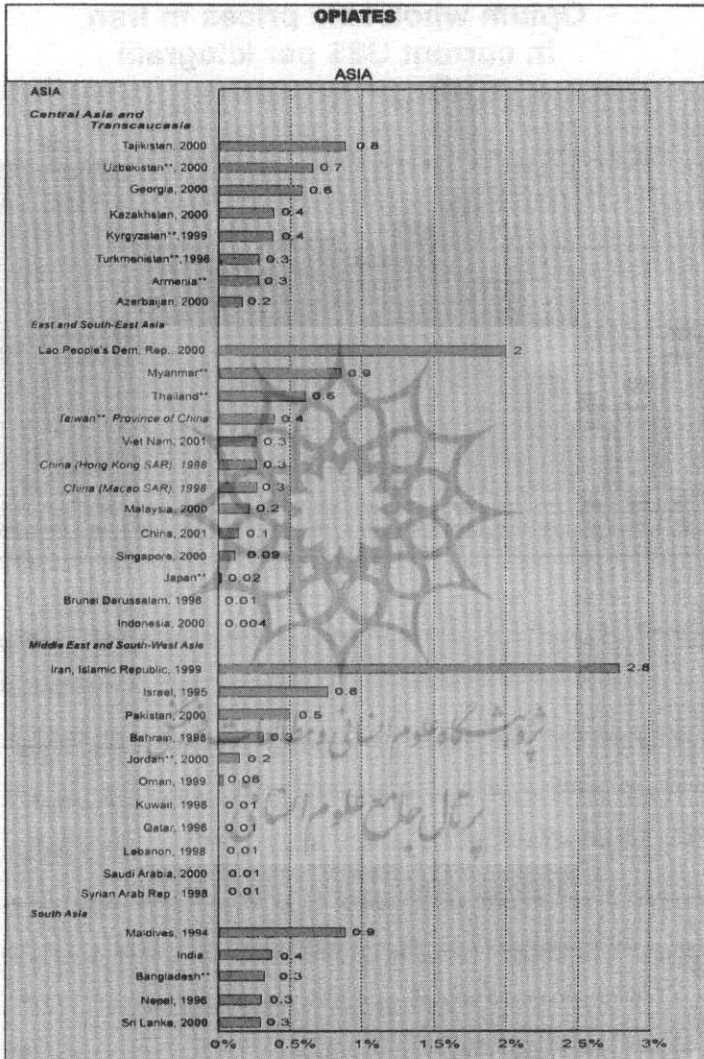

در نمودار شماره ۱۶، درصد سوء مصرف کنندگان مواد افیونی در جمعیت ۱۵ سال و بالاتر در آسیا مشاهده می‌شود.

متأسفانه ایران با ۲/۸ درصد جمعیت سوء مصرف کننده مواد افیونی، در مقام نخست آسیا قرار دارد. پس از ایران لائوس، با ۲ درصد جمعیت سوء مصرف کننده، در رتبه دوم قرار دارد. پس از آن میانمار و مالدیو، با ۰/۹ درصد در رتبه سوم و تاجیکستان و اسرائیل با ۰/۸ درصد، در رتبه چهارم قرار دارند. سایر کشورها نیز به ترتیب مناطق مختلف آسیا و میزان سوء مصرف کنندگان مواد افیونی طبقه بندی شده‌اند. کمترین میزان سوء مصرف مواد افیونی مربوط به کشور اندونزی با ۰/۰۰۴ درصد است. درصد بالای سوء مصرف کننده در ایران (۲/۸ درصد) می‌تواند هشدار تکان دهنده برای مسئولان و دست‌اندرکاران امر پیشگیری از سوء مصرف مواد و مبارزه با قاچاق مواد مخدر باشد.

نمودار ۱۶: درصد میزان شیوع مصرف مواد به نسبت کل جمعیت در بین گروه‌های

سنی ۱۵ سال به بالا در کشورهای آسیایی

خواه ناخواه ایران شاهراه ترانزیت مواد مخدر به ترکیه و اروپاست. و این خود، کشورمان را آسیب پذیرترین کشور منطقه می‌کند. این موضوع لزوم اقدامات همه جانبه‌تر، علمی‌تر و فراگیرتر را نمایان می‌سازد. وقتی می‌توانیم چشم‌انداز مثبتی به آینده داشته باشیم که از تمام توان موجود نه فقط در جهت مبارزه با قاچاق مواد مخدر، بلکه در جهت پیشگیری علمی از گرایش به سوء مصرف مواد، نهایت بهره را ببریم.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

۱- برنامه بین‌المللی کنترل مواد مخدر سازمان ملل متحد، ترجمه شده در اداره کل روابط بین‌الملل ستاد مبارزه با مواد مخدر ریاست جمهوری، گزارش جهانی مواد مخدر ۲۰۰۰، نشر گرایش، زمستان ۸۰

2- United Nations Office for Drug Control and Crime Prevention (ODCCP), Global Illicit Drug Trends, 2002. United Nations Publication. 2002.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی